

احکام تقلید مطابق نظر ۱۵ نفر از مراجع عظام

(تقلید در اصول و فروع دین)

مسأله ۱) (عقیده مسلمانان به اصول دین باید از روی دلیل باشد ۱، ولی در احکام غیرضروری دین ۲) باید یا مجتهد باشد که بتواند احکام را از روی دلیل به دست آورد، یا از مجتهد تقلید کند یعنی<sup>۳</sup> به دستور او رفتار نماید، یا از راه احتیاط طوری به وظیفه خود عمل نماید که یقین کند تکلیف خود را انجام داده است، مثلاً اگر عده ای از مجتهدین عملی را حرام می دانند و عده دیگر می گویند حرام نیست، آن عمل را انجام ندهد و اگر عملی را بعضی واجب و بعضی مستحبّ می دانند، آن را به جا آورد؛ پس کسانی که مجتهد نیستند و نمی توانند به احتیاط عمل کنند، واجب است<sup>۴</sup> از مجتهد تقلید نمایند<sup>۵</sup>.

۱- گلیایگانی، صافی: عقیده مسلمانان به اصول دین باید از روی دلیل باشد و نمی تواند در اصول دین تقلید نماید، یعنی بدون دلیل گفته کسی را قبول کند. ولی اگر از گفته غیر به عقاید دینی یقین پیدا کند در حکم به مسلمانان بودن او کافی است...

خوئی، تبریزی: شخص مسلمان باید به اصول دین از روی دلیل اعتقاد پیدا کند و نمی تواند در اصول دین تقلید نماید، یعنی بدون سوال از دلیل، گفته کسی را قبول کند...

سیستانی: شخص مسلمان باید عقیده اش به اصول دین از روی بصیرت باشد، و نمی تواند در اصول دین تقلید نماید، یعنی گفته کسی را که علم به آنها دارد به صرف اینکه او گفته است قبول کند، ولی چنانچه شخص به عقائد حقّ اسلام یقین داشته باشد و آنها را اظهار نماید هر

چند از روی بصیرت نباشد آن شخص مسلمان و مؤمن است و همه احکام اسلام و ایمان بر او جاری می شود...

نوری: مسلمان باید به اصول دین ایمان و یقین داشته باشد و این ایمان باید برای هر مسلمانی به اندازه فکر و درک او بر پایه دلیل و برهان استوار باشد...

۲- گلیپایگانی، صافی: و در احکام دین...

خوئی، سیستمی: در احکام دین در غیر ضروریات و قطعیات...

تبریزی: در احکام دین در غیر ضروریات...

اراکي: [در رساله آیت الله اراکی به جای قسمت داخل پرانتز آمده: «مكلف در احكام غير ضروري دين»]

۳- خوئی: بدون سوال از دلیل...

۴- تبریزی: لازم است...

۵- نوری: به این مطلب نیز باید توجه کرد که در بسیاری از موارد در خود عمل به احتیاط نیز باید یا مجتهد بود و یا تقلید کرد.